

1) Východní starověká literatura, antická kultura jako zdroj evropské vzdělanosti

Starověk (4. stol. před n. l. – 6/7 stol. n. l.)

- V této době vznikalo **první starověké písemnictví**, kterému předcházely projevy zejména rituálního významu (*nástěnné malby, průpovědi, zaříkadla, zaklínadla, mýty, ...*)
- **Slovesná kultura**, která existovala před vynalezením písma, měla kolektivní charakter a **byla šířena ústním podáním** (*ústní lidová slovesnost = folklor*)
- První památky nejstarších civilizací se dochovaly prostřednictvím písma, jež sloužilo zprvu jen praktickým úkonům

VÝCHODNÍ STAROVĚKÁ LITERATURA

➤ SUMER (Mezopotámie- Ninive, Ur, Uruk)

- Rozkládal se na území **dnešního Íráku, v povodí Eufrat a Tigris**
- Byl jednou z největších civilizací této doby
- Znali **početní systém**, vynalezli **obrázkové písmo tzv. piktogramy**, které se ještě nevázalo ke konkrétnímu jazyku; později vyvinuli **ideogramy**, které jsou považovány za první skutečné písmo
- Později svůj systém zdokonalili, začali používat **šikmo seříznuté rákosové pisátko a do hliněných destiček vtiskovali místo obrázků zjednodušené klínové obrázky – klínové písmo**

Památky:

- **Nejstarší památkou je Babylón** neboli Brána Boží (Bab-ilu), který **byl hlavním městem Mezopotámie**
- **Epos o Gilgamešovi** (viz dále)
- **Chammurapiho zákoník** - **nejstarší dochované psané právo**
 - zahrnovalo **trestní, majetkové, rodinné a dědické právo**
 - nechal vypracovat a vytesat do kamenné skály **král Chammurapi**

➤ EGYPT

- Tato civilizace se nacházela v **severo-východní Africe** a byla soustředěna podél středního až dolního toku **řeky Nil**
- V jeho vývoji se vyskytlo **několik stabilních období**, které se nazývá **Stará, Střední a Nová říše**
- **Hlavním městem** za Nové říše bylo starověké město **Théby** (*v egyptštině Veset*)
- S Egyptem velmi úzce souvisí také **výroba Papyru**
- Egypťané své texty zaznamenávali také pomocí obrázkového písma, tzv. **hieroglyfů**, které **malovali na papyrus třtinovými perý**

Památky:

- **Kniha mrtvých** – Šlo vlastně o rozsáhlou sbírku zaříkadla a rad známých už z textů pyramid a rakví. Kniha mrtvých se přikládala k mumii nebo se vkládala do zvláštní schránky, byla zapsána na papyrovém svitku a obvykle bývala bohatě ilustrována. Duše zemřelého zde vystupuje jako srdce N-ovo nebo N. Mrtvý musel projít mnoha nástrahami a použít různá zaříkadla (na oživení vešebtů, aby měl vodu a vzduch, aby se mu otevřely správné dveře atd.). Nakonec dorazil do síně obou pravd, kde bůh podsvětí Usirev (Osiris) položil na jednu misku vah jeho srdce a na druhou peříčko. Pokud bylo srdce lehčí (nezatížené hříchy), byl mrtvý prohlášen za spravedlivého a

Komentář [J1]: Z řečtiny – slovo, řeč, pověst; jedná se o žánr veršované epiky zaznamenávající mýty, významné události v životě určitého národa a činy mimořádných osobností. Vystupuje v něm mnoho postav, děj je spleť a rozvíjí se zvolna. Bývá doplňován rozsáhlými popisy.

Komentář [J2]: Toto písmo rozluštil roku 1822 Francouz Jean-Francois Champollion.

Komentář [JK3]: to je psací materiál, sloužící k zápisu textů; pro svou kvalitu, lehkost a skladnost brzy vytlačil ostatní psací materiály jako např. hliněné, kovové, voskované destičky, i když je nikdy zcela nenahradil. První dochovaný svitek papyru, ovšem nepopsaný, pochází z hrobky velmože Hemaky v Sakkáře z období 1. Dynastie, nejstarší papyry popsané hieroglyfy jsou doloženy z konce 4. a z 5. Dynastie (archiv nalezený v Abúsiru)

mohl zamířit do obdoby křesťanského ráje. V opačném případě skončil v jakémsi pekle, kde musel jíst výkaly a pít moč...

- **Vlastní životopis Sinuhetův** – autobiografické vypravování, jehož námětu využil finský spisovatel Mika Waltari pro zpracování románu Egyptan Sinuhet
- **Achnatonův hymnus na slunce** – chvalo zpěv faraona Amenhotepa IV.

➤ INDIE

- V Indii patřilo k **nejvíce osídleným** oblastem **povodí řek Indus a Ganga**
- Indie byla **centrem tří civilizací (Árjú, dynastie Maurjú a Harappské kultury)**
- V rámci civilizační vlny Árjú sehrává velkou roli náboženství: **náboženství véd, upanišad, buddhismu, hinduismu**

Památky:

- **Mahábhárata** – epos líčící bratrovražedné boje mezi dvěma rody Bháratovců. Děj vychází ze starých mýtů a je značně složitý a propletený filozofickými úvahami. Připojeny jsou výklady o zákonech a morálce. Epos patří k nejrozsáhlejším památkám světové literatury, obsahuje přes 200 000 veršů a jeho forma je převážně dialogická.
- **Rámájana** – hrdinský epos o lásce prince Rámy a jeho manželky Sítý. Ta je unesena králem démonů a Rámovi ji pomáhá vysvobodit král opis Hanuman

➤ ČÍNA

- Čínská civilizace sídlila v **povodí Žluté a Velké (Dlouhé) řeky**.
- Vývoj kultury zde probíhal bez kontaktu s jinými centry vzdělanosti, tuto izolovanost způsobil už samotný jazyk a typ písma
- **Symbolem Číny byla a je Velká čínská zeď**
- **Původní filozofické směry**, jež ovlivnily čínskou kulturu, byly **konfucianismus a taoismus**

Vynálezy:

- Papír
- Kompas
- Střelný prach
- Porcelán
- Hedvábí

Památky:

- **Knihy písní** – nejstarší čínská umělecky hodnotná památka, soubor textů převážně lidového charakteru. Obsahuje básně milostné, obřadní, svatební.
- **Hovory** – prozaické dílo zachycující údajné **dialogy filozofa Konfucia, zakladatele konfucianismu**

➤ PERSIE

- Perská kultura vznikala na **území dnešního Íránu**
- **Hlavní náboženské myšlenky zformuloval** kočovný kazatel a myslitel **Zarathuštra**, podle něj je běh světa ovlivňován dvěma principy: dobrem a zlem, úkolem každého člověka je přispívat svým životem k dosažení konečného vítězství dobra.

Památky:

- **Avesta** – staroíránský náboženský sborník posvátných spisů připisovaných Zarathuštrovi; obsahuje rozmanité spisy rozličného původu (*motlitby, mýty, právníké texty, lyrické písně, ...*); hlavní částí jsou liturgické texty zabývající se Zarathuštrovou naukou. Nejstarší dochovaný rukopis pochází ze 13. Století. Po

Komentář [J4]: Vědy – jsou rozsáhlým komplexem náboženských textů, které tvoří nejstarší součást sanskrtské literatury a zároveň hinduistických textů; jedná se především o básnické žalmy, lze z nich vyčíst podobu života Árjú.; tato kniha byla psána jedním z nejstarších známých jazyků Sanskrem - je také někdy označován jako deva-bhášá (jazyk bohů)

Komentář [J5]: Upanišad - Jde o nauky a úvahy o lidském životě

Komentář [J6]: Budhismus - nejstarší univerzální náboženství. Vznikl před více než dvěma tisíci lety v severní Indii. Buddhistické hnutí má svého historického zakladatele v Gautamovi Siddhárthovi, který se nazýval Buddha, „Probuzený“. Na Západě se ovšem nestal známý pod svým vlastním jménem Siddhártha nebo příjmením Gautama, nýbrž právě pod titulem Buddha. Podle tradice se narodil jako princ královského rodu Sákjů. Do 29 let žil pohodlným životem syna místního vládce, oženil se a měl syna. Jednou ale spatřil skutečné utrpení a smrt a tak se rozhodl hledat, jak těmto zlym věcem uniknout. Aniž by spatřil právě narozeného syna - opustil domov a věnoval se nejrůznějším praktikám, pomoci nichž chtěl dosáhnout osvobození z utrpení, které je spojeno s každou existencí, a neustálého koloběhu znovuzrovnání. Nakonec podle legendy ve věku 35 let objevil střední cestu, která se vyhýbá všem krajnostem, a dosáhl probuzení, konečného osvobození z utrpení a koloběhu životů. Následujících 45 let předával své učení, ať už mnichům (založil první mnišské společenství na světě), tak laikům. Zemřel u Kušinagary obklopen svými mnišskými následovníky. (**film zpracovávající tuto legendu se jmenuje Malý Buddha**)

Komentář [J7]: Základní myšlenkou je odplata za vykonané skutky prostřednictvím převtělování. Forma existence lidské bytosti závisí na tom, jak jednala a jak se chovala v životech předchozích. Člověk se tak rodí stále znovu. Vysvobozením z tohoto koloběhu je dosažení nirvány – věčné blaženosti, kdy se posmrtná duše spojí s bohem Bráhmou.

Komentář [J8]: Konfucianismus - Zdůrazňuje rozum, odpovědnost, pozitivní postoj člověka ke světu, usiluje o nalezení správných norem a podřízení se řádu

Komentář [J9]: Taoismus - Zdůrazňuje přirozený řád věcí, nezasahování do něj, oproštění člověka od všeho, co ho ovlivňuje z vnějšku a vzdaluje od základu bytí.

islámské perzekuci se značná část textu ztratila, současná verze obsahuje asi jen čtvrtinu původního textu (*dochovala se zejména liturgická část*).

➤ FÉNICIE- Fénicičané

- Starověká Fénicie se nacházela **při západních svazích Libanonského pohoří severně od Palestiny**.
- Jedním z nejdůležitějších měst byl **Týros**.
- Fénická města žila samostatným životem politicky i kulturně a měla i svůj panteon a svého božského ochránce
- Fénicičané byli **zdatnými obchodníky** a právě kvůli obchodu **podnikali dlouhé plavby po moři**; vybudovali **Kartágo**, které se později stalo **významnou námořní mocností**
- **Údajně vynalezli hláskové písmo (22 hlásek)**, i když s velkou pravděpodobností ho převzali od jiného národa, se kterým obchodovali

➤ PALESTINA

- Hebrejské kmeny byly kočovné a v Palestině se začaly usazovat od 13. století př. n. l. Kolem roku **1000 př. n. l.** se podařilo vytvořit **judsko-izraelský stát**, kterému **postupně vládli král Saul, David a Šalamoun**.
- Později se **jednotný stát rozdělil na Judsko a Izrael**. Obě říše však byly **zničeny Asyřany a Babyloňany**. Ti **zničili jeruzalémský chrám i jeho archiv**. **Nadvládu Babyloňanů vystřídali Řekové** a v 1. století př. n. l. obsadili území **Římané**. Po neúspěšném povstání 70 n. l. byli **Židé z Palestiny vyhnáni**.
- Země izraelská byla zasvěcena židovskému lidu prostřednictvím jeho patriarchů Abraháma, Izáka a Jákoba
- **Judaismus** - termín, který označuje (zhruba od 19. století) náboženství židovského národa Izraele. Do té doby se v křesťanském prostředí používaly pro víru Židů obraty jako „izraelitská víra“, „židovská víra“ nebo „Mojžišská víra“.

Komentář [JK10]:

Památky:

- **Starý zákon**
- **Nový zákon**

ANTICKÁ LITERATURA

- Území antického světa se rozkládalo na **pobřeží Středozemního moře**. K významným **centrům kultury** patřily **Athény, Řím, Pergamon, Milétos a Alexandrie**.
- Myšlenkově **antiku sjednotila mytologie**. **Bozi Olympu** byli **zlidšťováni** a jejich hierarchie odrážela řeckou společnost. **Řecké báje (mýty) převzala Římská společnost** a díky tomu se dostala **antická kultura i do Evropy**.

Komentář [J11]: Příběhy v nichž lidé ztvárnili své představy o vzniku světa, o přírodních jevech a jejich příčinách, o životě bohů, o životě pozemském i posmrtném. Jednotlivé mýty vytvořily postupem času celek tzv. mytologii.

➤ Řecko

- Rozkládalo se na území Malé Asie a pobřeží Egejského moře
- Mezi nejstarší známá města patří Sparta, Trója, Mykény, Korint, Efesos
- Řecká literatura se dělí na 3 období: **archaické, attické, helénistické (helénské)**

▪ Archaické období (8. – 6. stol. př. n. l.)

Epika – veršované, ústní podání prostřednictvím pěvců (*acidů*) a přednášečů (*rapsódů*)

Homér

Slepý Homér se nechává vést. Obraz namaloval roku **1874** francouzský malíř William-Adolphe Bouguereau

- **Nejstarší řecký básník**, kterému se připisuje sepsání epických básní Ilias a Odyssea, které jsou jedněmi z prvních dokladů řeckých dějin
- Obvyklá představa Homéra je podobná **slepému chudému pěvci putujícímu od města k městu**

Díla:

- **Ilias a Odyssea**

Ezop

- Patří dodnes k **nejznámějším bajkařům**
- Byl **vzdělaným mužem, který upadl do otroctví**, a protože **nemohl kritizovat svého pána**, vymyslel si **epický útvar - bajku**

Bajky:

- **O silném lvu**
- **O pyšném orlu**
- **Pes a kus masa**
- **O chytré lišce aj.**

Lyrika

Sapfó

- **Básnířka z ostrova Lesbos**; založila zde **dívčí školu**, kde **uctívali hudbou a poezií bohyni lásky Afroditu a devět Múz v Muzeónu**; do obecného podvědomí se dostala svou **citovou náklonností k členkám kroužku**, která vyzařuje z dochovaných písní a básní známých jako **Písně z Lesbu**

Anakreón

- Pocházel z města **Teos** a byl **dvorním básníkem tyranů řeckých městských států**
- Do lidové slovesnosti vešel jako **piják a milovník**
- Jeho básně mají **dva hlavní motivy: lásku a opilství**
- Dal základ **pijácké lyrice tzv. anakreónské**

- **Attické období (5. – 4. Století př. n. l.)**

- řecká společnost se mění, z rodového řízení **vznikají svobodné městské státy s demokratickou formou vlády**.
- Zvyšuje se **snaha o rozumový výklad světa, rozvíjí se filozofie a vzrůstá zájem o vnitřní život člověka**
- V této době se **zrodil nový žánr – drama**. Zpočátku mělo náboženský ráz. Koncem března (podle našeho kalendáře) se **pořádaly oslavy boha vína a veselí Dionýsa**, při nichž **sbor pěvců převlečených do kozlích kůží přednášel tzv. dithyramby**
- Oslavy byly provázeny i obětováním bohům. Zpočátku byly oběti lidské, až později zvířecí.

Komentář [J12]: Krátký alegorický (jinotajný) prozaický nebo veršovaný příběh, v němž vystupují zvířata, věci a rostliny a jednají jako lidé. V závěru přináší morální poučení.

Komentář [J13]:

Pes s kusem masa v tlamě běžel přes potok a uviděl plavat podobný kus masa. Chtěl se ho zmocnit, ale jak otevřel tlamu, upustil maso z tlamy. To mu uplavalo a druhý kus masa také. **Tak jistě za nejisté ztratil.**

Komentář [J14]:

Já jsem tě milovala dávno, Atthido. Ty ses mi zdála dívkou prostou půvabu, když bylas malá; láska přišla však: jak severáku van, jenž duby zachvěje, když vpadne náhle do hor lesy pokrytých, tak otřásl mou duši Eros, zuřivec, syn Úranův a Gajin, sladce trpký tvor, či spíše netvor, hrozný, stále vítězný...

Komentář [J15]:

Na to, co mám rád

Toužím po Bakchově oku, které tanec miluje. Má rád při révovém moku chlapce, jenž se raduje. Nejvíce rád mám ale chvěle, kdy lze z hyacintů plést vínem dívce roztomilé, vábit ji a kouti lest. A je cizí docela mi závist, ó tu nemám rád. Jazyků, jež pomluvami žijí, jest se varovat. Nenávidím hloupé bitky při víně a pusté pitky. Popíjet však při barbitu s pannami a milovat jejich krásu do úsvitu, to je život, to mám rád.

Komentář [J16]: Básně radostného opojení, doprovázené tancem. Přidávaly se do nich scény, při nichž měli účastníci vycpaná břicha, předváděli bakchantky (ženy sdružené ke konání mystérií tzv. bakchanálií, oslav, které se konaly k počtě Dionýsa – řecky Bakcha) a satyry (postavy řecké mytologie; nezbední Dionýsovy průvodci; měli lidskou postavu ale koňské uši, ohon, kopyta a žili v lesích v horách)

- Na úpatí přirozených svahů vznikala první divadla tzv. amfiteátry
- Ze začátku se hrály pouze **tragédie**, ale později se velmi ujala i **komedie**.

Tragédie – autoři, díla:

Aischylos

- Zavedl pro divadlo **dekorace, masky, kostýmy a přivedl na scénu druhého herce**.
- Náměty **čerpal z mytologie**, základem byl **konflikt mezi bohy a lidmi**.

Díla:

- **Peršané**
- **Spoutaný Prométeus**
- **Oresteia**

Sofokles

- Uvedl na scénu **třetího herce**
- Jeho tragédie jsou velmi často spjaty s městem Théby

Díla:

- **Elektra** – zpracovává námět z Aischylovi Oresteie. Zdůrazňuje postoj Agamemnonovy dcery Elektry. Ta je odhodlaná pomstít otce. Orestův čin hodnotí jako správný.
- **Král Oidipus**
- **Antigona** – Dcera krále Oidipa bojuje z přirozené věčné mravní způsoby, tím, že i přes zákaz strýce Kreona (současného vládce) pohřbí mrtvé tělo svého bratra, který zradil svou vlast. Kreon Antigonu odsoudí a ta se ve skalním hrobu oběsí. Kreon je potrestán. Jeho syn (Antigonin ženich) spáchá sebevraždu a po něm i jeho matka.

Euripides

- Zpracoval tradiční mýty originálním způsobem s vynikající znalostí psychologie (**zakladatel psychologického dramatu**)
- Používal tzv. **Deus ex machina**

Díla:

- **Médea**

Komedie – autoři, díla:

Aristofanes

- **Nejslavnější a hlavní představitel řeckých komedií**
- Poukazoval na úpadek athénské demokracie, sociální nespravedlnost a hrabivost

Díla:

- **Ptáci**
- **Žáby**

Historie

Herodotos

- Je nejstarším známým historikem; je považován za „**otce dějepisu**“
- Hodně cestoval a ve svých dílech líčí především Řecko-Perské války

Řečnictví

Demosthenes

- I přes výraznou vadu řeči se stal **vynikajícím řečníkem**
- Je považován za nejslavnějšího řečníka antického Řecka
- Zakladatel útvaru **filipika (obrana názorů, která hájí řečníka)**

Filozofie

Sokrates

- **Učitel Platona**

Komentář [J17]: *Tragédie - (řecky tragoidiá - kozí zpěv) je jedním ze dvou hlavních dramatických žánrů. Jedná se o divadelní hru vážného obsahu, jejíž hrdinové se ocitají v dramatickém konfliktu s vlastním osudem, který mu určili bohové. V marném boji následně podléhá a je dohnán k záhubě.*

Komentář [J18]: *Komedie - (od slova kómos - zábava po hostině) Humorný nahléd nad lidskými slabostmi a lidskou nedokonalostí. Hrdina nakonec všechny své problémy vyřeší.*

Komentář [J19]: *Literární termín, který se v češtině ustálil pod svým doslovným překladem bůh ze stroje; Je to způsob, kterým antičtí dramatici řešili zdánlivě neřešitelnou situaci, do které se dostal hlavní hrdina. V takovém momentě byl na jeviště prostřednictvím mechanického zařízení spuštěn nějaký bůh (často v podobě sochy) a situaci rozřešil.*

Komentář [J20]: *Jelikož se knihy a internet velmi rozcházejí v tom, kdo přivedl létací stroj na scénu; netroufnu si odhadnout, zda to byl Euripides nebo Aischylos.*

Komentář [J21]: *Philos + sofia = milovat moudrost*

- Je považován za jednu z nejvýznamnějších postav evropské filozofie

Platon

- Jeden z nejvýznamnějších západních filosofů
- Založil athénskou akademii, která byla vzorem evropským univerzitám a vědeckým institucím
- Sepsal Sokratovské dialogy v dílech **Faidros** (o kráse a idejích) a **Symposion** (o lásce)

Aristoteles

- Platonův žák a vychovatel Alexandra Makedonského
- Jeho rozsáhlé encyklopedické dílo bylo základem pro mnoho věd

▪ Helénské období (3. – 1. století př. n. l.)

- Toto období se nezapsalo ničím významným; dochází k literárnímu úpadku
- Dochází ke spojování řecké kultury s kulturami, jako je např.: Mezopotámie, Egypt, ...
- Vytváří se nová centra vzdělanosti
 - **Alexandreida (Egypt)**
 - **Museion (zde se shromažďovaly svitky)**
 - **Pergamon (území Malé Asie – zákaz dovozu papyru., byl vymyšlen Pergamen)**
- Vzniká „Nová komedie“; nemá napojení na kult boha Dionýsa; převládá zachycení všedního života a objevují se ustálené typy postav

➤ Řím

- Řím vznikl v době vzestupu moci sousedních Etrusků. V roce 509 př. n. l., kdy byla zřízena římská republika, byli Etruskové vyhnáni.
- Starověký Řím vzešel z města Říma, založeného na **Apeninském poloostrově**
- **Forma vlády Říma** se v průběhu staletí proměnila nejprve z **království** na **republiku** a nakonec v **císařství**
- Římská kultura se dělí na tři období: **Archaické, Vrcholné a Stříbrné**

▪ Archaické období (3. – 2. stol. př. n. l.)

Komedie:

Titus Maccius Plautus

- Je jedním z nejvýznamnějších autorů římských komedií
- Inspiroval se „Novou řeckou komedií“
- Z Plautových her čerpali náměty např. Molière nebo Shakespeare

Díla:

- **Lišák Pseudolus**
- **Komedie o hrnci** – Touto komedií se nechal inspirovat Molière, který napsal hru Lakomec

▪ **Vrcholné (zlaté) období (1. stol. př. n. l. – rok 0)**

- považováno za **vrchol římské literatury**

Řečnictví

Marcus Tullius Cicero

- Jeho tvorba se stala **vzorem dokonalé latiny tzv. ciceronské latiny**

Projev:

- **Filipiky**

Memoárová literatura

Gaius Julius Caesar

- Byl **jedním z nejmočnějších mužů antické historie**.
- Vojenští historikové hodnotí Caesara jako **jednoho z největších strategů v dějinách vojenství**
- Sahrál **klíčovou roli v zániku římské republiky a její přeměnu v monarchii**
- Zavedl **Juliánský kalendář** (rok 45 př. n. l.)

Díla:

- **Zápisky o válce galské**
- **Zápisky o válce občanské**

Výroky:

- **Alea iacta est** – Kostky jsou vrženy
- **Veni, vidi, vici** – Přišel jsem, viděl jsem, zvítězil jsem

Básnictví

Publius Vergilius Maro

Díla:

- **Bucolica** (Zpěvy pastýřské)
- **Georgica** (Zpěvy rolnické)
- **Aeneis** – hrdinský epos; inspirace Homérovými eposy

Publius Ovidius Naso

- Pravděpodobně **největší římský básník**
- Posledních deset žel ve **vyhnanství ve městě Tomida** (území dnešního Rumunska)

Díla:

- **Umění milovat** – rady mládeži jak získat a udržet lásku
- **Žalozpěvy** – napsáno ve vyhnanství
- **Proměny** – čerpal z řeckých a římských bájí a pověstí; je propojen motivem proměny člověka v nesmrtelnou bytost, zvíře, rostlinu atp.

Niobin pláč – Královna Niobé, pyšná a hrdá matka se posmívá bohyni a jejím dětem Appolónovi a Artemidě, že je víc než oni, protože má více dětí (7 dcer a 7 synů). Byla potrestána vyvražděním všech svých dětí a její manžel spáchal sebevraždu ze zármutku. Když Niobé pláče a truchlí devět dní a nocí, Zeus dojat jejím žalem ji promění v její rodné Frygii na hoře Sipylos v sochu.

Pygmalion – Sochař, který vytvořil sochu dívky, do které se zamiloval, se vyhýbal ženám. Poprosil Afroditu, jestli by mu neseslala ženu takovou jako je jeho socha. Když přišel domů, zjistil, že jeho socha ožila.

Filemon a Baucis – Je příběh o starých lidech, kteří chtěli umřít společně a tak se nakonec proměnili ve stromy a jejich větve se stále láskou proplétali.

Komentář [J22]: memoárová literatura/memoirs - literární vyprávění událostí a vzpomínek založených na autorově účasti v nich či osobním svědectví o světě, osobách, událostech

Komentář [J23]: Ukázka: „Sirá uprostřed mrtvol svých dcer a synů i chotě, usedla, neštěstím svým pak strnula. Nečechrá vlasy, vánek, barva tváře je bez krve, nehnuté hledí, oči z truchlivých líc – nic živého v podstatě není. Ba, sám jazyk uprostřed úst a pŕnebí ztvrdlé. Zkamení, cévy v těle jí navždy přestaly býti; Šiji nelze již ohnout, je neschopna pohybu paže, nemůže kráčet noha i v útrobách všechno je kámen. Pláče však přec.“

Narkissos - Byl to mladík poněkud plachý, ale krásný tak, že mu nenadbíhaly jen ženy, ale i krásné nymfy. On však o žádnou z nich nestál, byl hrdý na svou krásu a dával přednost osamělým toulkám po lesích. Jeho odmítání, domýšlivost a sebeláska popouzely zejména nymfy, takže prosily bohyně Afroditu i Nemesis, aby ho potrestaly. Pak se do Narkissa zamilovala nešťastná nymfa Echó, kterou bohyně Héra ze msty zbavila hlasu a odsoudila ji k tomu, že Echó přestala mluvit a opakovala jen poslední slova, která zaslechla od lidí či jiných tvorů. Osamělá Echó se zoufale zamilovala do krásného Narkissa, ten však celé dny jenom pozoroval svůj obraz, který se odrážel na vodní hladině. Tak dlouho se nakláněl nad hladinu, až se nakonec ve studánce utopil. Jeho tělo nebylo nalezeno, prý bylo proměněno ve žlutý květ narcisu. V Řecku byl narcis považován za květinu smrti.

▪ Stříbrné období

Satirická próza

Titus Petronius

- Byl **osobním přítelem císaře Nerona**, který jej učinil „rozhodčím ve věcech vkusu“

Díla:

- **Satyrikon** – první satirický román

Satirická filozofie

Lucius Annaeus Seneca

- Byl **vychovatel císaře Nerona**

- Byl jedním z nejpłodnějších autorů

Díla:

- **O klidu duševním**
- **O prázdnu**
- **O šťastném životě**

Historická próza

Publius Cornelius Tacitus

- Projevil **nesouhlas s vládou Nerona**

- Byl považován za jednoho z **nejvýznamnějších řečníků své doby**

Díla:

- **Letopisy** – vylíčil římské dějiny od smrti Augustovy do smrti Neronovy